

Wat maakt godsdienst zo speciaal?

PAUL DE BEER

Dat mijn pleidooi in *s&d* 2007/10 om de godsdienstvrijheid uit de Grondwet te schrappen niet onweersproken zou blijven, was niet geheel onverwachts. Zowel Thijs Wöltgens in *s&d* 2007/11-12 als Ben Vermeulen in dit nummer laat weinig van mijn voorstel heel. Vermeulen meent dat wij ons in nationaal en Europees verband 'compleet belachelijk' zouden maken en Wöltgens ziet Nederland al 'tot een gidsland (...) voor theocratieën en dictaturen' worden. Het valt op dat beide critici vooral formele, niet-inhoudelijke argumenten aanvoeren om mijn stelling te bestrijden. Vermeulen wijst op de grote juridische complicaties en weidt uitvoerig uit over de historische wortels van de vrijheid van godsdienst. Wöltgens ziet godsdienstvrijheid als een natuurrecht 'waarover alle mensen altijd en overal beschikken' en waarover verder eigenlijk niet te discussiëren valt. 'De grondrechten, in dit geval de godsdienstvrijheid, bepalen of we een rechtsstaat zijn.' Tja, dan zijn we snel uitgepraat.

Het is jammer dat beide critici niet echt op de kern van mijn betoog ingaan. Die kern is dat er geen goede redenen zijn waarom de overheid aan godsdienstige uitingen en gedragingen een speciale, bevoorrechte positie zou moeten toekennen of een bijzondere bescherming zou moeten bieden alleen omdat het *godsdienstige* uitingen en gedragingen zijn. Doet zij dat wel, dan moet zij (of de rechter) in voorkomende ge-

vallen een oordeel vellen of een bepaalde uiting daadwerkelijk een godsdienstig karakter heeft. En daarmee mengt zij zich onvermijdelijk in de inhoud van een godsdienst. Volgens Wöltgens is dit 'typisch zo'n onderscheid dat je alleen kunt maken als je van buitenaf naar godsdienst kijkt.' De spijker op zijn kop! Maar houdt de scheiding van kerk en staat niet juist in, dat de overheid een godsdienst alleen 'van buitenaf' kan bekijken?

Wöltgens en Vermeulen nemen veelvuldig hun toevlucht tot argumenten die alleen overtuigingskracht hebben voor gelovigen. Zo stelt Vermeulen: 'Godsdienstige overtuigingen zijn, in ieder geval voor de gelovigen, geen individuele meningen meer, maar iets van hogere orde.' (mijn cursivering) Maar kenmerkend voor grondrechten — zeker in een gesecculariseerde samenleving waarin nog slechts een minderheid van de bevolking zich tot een van de 'erkende' godsdiensten rekent — zou juist moeten zijn dat zij voor iedereen, ook voor niet-gelovigen, vanzelfsprekend zijn. Misschien vindt een overtuigde veganist, astroloog of verlichtingsfundamentalist ook wel dat zijn mening 'iets van hogere orde' is, maar ik hoor hen zelden klagen over het ontbreken van een speciaal grondwetsartikel dat hun rechten beschermt. Als zij het moeten doen met de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vereniging en vergadering, waarom zouden deze grondrechten dan niet ook voor gelovigen volstaan?

27

Over de auteur Paul de Beer is redacteur van *s&d*